

Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca

1

**PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA CONJUNT
(GUITARRAS)**

DEPARTAMENT DE CORDA

Curs 2017/2018

INDEX

1. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA (pàgina 3)
2. CONTINGUTS (pàgina 5)
3. GRUPS ALS QUALS FA REFERÈNCIA AQUESTA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA (pàgina 8)
4. METODOLOGÍA (pàgina 9)
5. AVALUACIÓ (pàgina 11)
6. CRITERIS D'AVALUACIÓ (pàgina 13)
7. MATERIALS I RECURSOS DIDÀCTICS (pàgina 14)
8. AUDICIONS ALUMNAT (pàgina 15)

1. **OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA**

1.1. Objectius generals de l'assignatura de Conjunt segons el Decret 53/2011, de 20 de maig, de currículum dels ensenyaments professionals de música, l'assignatura de Conjunt dels Ensenyaments Professionals de música.

Segons aquest decret, l'assignatura de Conjunt ha de tenir com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les competències següents:

- a) Aprofundir en el coneixement dels diferents estils i dels recursos interpretatius de cadascun d'ells.
- b) Dominar el propi instrument d'acord amb les exigències de cada obra.
- c) Respectar les normes que exigeix tota actuació en grup i valorar la interpretació en conjunt com un aspecte fonamental de la formació musical i instrumental.
- d) Aplicar en tot moment l'audició polifònica per a escoltar simultàniament les diferents parts al mateix temps que s'executa la pròpia, demostrant la sensibilitat auditiva necessària per a perfeccionar gradualment la qualitat sonora.
- e) Utilitzar una ampla gamma sonora, de manera que l'ajustament de so es realitzi en funció dels altres instruments del conjunt i de les necessitats interpretatives de l'obra.
- f) Adquirir i aplicar progressivament eines i competències per al desenvolupament de la memòria.
- g) Desenvolupar la capacitat de lectura a primera vista.
- h) Aplicar amb autonomia progressiva els coneixements musicals per a la improvisació amb l'instrument.
- i) Conèixer i realitzar els gestos bàsics que permetin la interpretació coordinada.
- j) Interpretar obres de dificultat adequada al nivell, representatives del repertori del conjunt instrumental.

1.2. Objectius específics de l'assignatura de Conjunt per a l'especialitat de guitarra.

Aquesta assignatura tindrà com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

- a) Objectius relacionats amb la interpretació musical respecte el *tempo*
 - Mantenir un tempo uniforme.
 - Accelerar i retardar el tempo, quan així sigui requerit per la música que s'interpreta.
 - Coordinar entrades i finals amb exactitud.
 - Encadenar correctament dos o més moviments diferents amb *tempos* diferents.
 - Aprendre a realitzar els gestos necessaris per a la correcta coordinació dels membres de l'agrupació
- b) Objectius relacionats amb la interpretació musical respecte l'equilibri sonor (timbre, intensitat i afinació).
 - Utilitzar una ampla gamma sonora en funció dels instruments que conformen l'agrupació i en funció de les necessitats interpretatives de les obres.
 - Unificar l'afinació del grup.
 - Anivellar els plans sonors.
- c) Objectius relacionats amb la interpretació musical respecte la capacitat auditiva.
 - Fomentar la capacitat d'escolta de cadascú dels instruments del grup a la vegada que es toca el propi, desenvolupant el sentit de sonoritat de conjunt.
- d) Objectius relacionats amb la interpretació musical respecte la unificació expressiva de l'obra.
 - Assolir un fraseig correcte basat en una anàlisi detallat.
 - Adequació dels criteris estètics i expressius de cada obra mitjançant

l'estudi del context històric, cultural i personal de l'autor.

- Identificar els criteris estètics individuals per a tractar de cercar la unitat interpretativa del grup.

e) Objectius teòrics:

- Conèixer les característiques de cada instrument i la seva funcionalitat en la música de cambra.

5

2. CONTINGUTS

2.1. Continguts generals de l'assignatura de Conjunt segons el Decret 53/2011, de 20 de maig, de currículum dels ensenyaments professionals de música, l'assignatura de Conjunt dels Ensenyaments Professionals de música.

Segons aquest decret, l'assignatura té els següents continguts que es treballaran durant els dos cursos de l'assignatura de Conjunt en EP:

- a) La unitat sonora: respiració, atac, vibrat, articulació, afinació col·lectiva, ritme, fraseig, etc.
- b) Agògica i dinàmica.
- c) Estudi i pràctica dels gestos anacrusis necessaris per a tocar amb o sense director o directora.
- d) Equilibri sonor i de plànols.
- e) Control permanent de l'afinació individual.
- f) Desenvolupament de la igualtat d'atacs i articulació.
- g) Anàlisi i interpretació d'obres del repertori.
- h) Pràctica de conjunt de l'agrupació corresponent
- i) Treball gradual del repertori bàsic més significatiu de l'agrupació corresponent.
- j) Valoració del silenci com a marc de la interpretació.
- k) Audicions comparades de diferents interpretacions de conjunts, per analitzar de manera crítica les característiques de les diferents versions.
- l) La improvisació aplicada a la guitarra.

- m) Pràctica i millora de la lectura a vista, tant a nivell individual com col·lectiu.
- n) Lectura i interpretació de partitures amb notació musical contemporània.

2.2. Continguts específics de l'assignatura de Conjunt en l'especialitat de guitarra:

- a) Estudi i pràctica de l'agògica i dinàmica de les obres.
- b) Equilibri sonor i de plans.
- c) Estudi i pràctica dels gestos anacrusis necessaris per a tocar en conjunt.
- d) *Vibrat*, diferents atacs, afinació, articulació, ritme i fraseig.
- e) Anàlisi i interpretació de les obres del repertori que inclogui diversos estils.
- f) Audicions comparades de diversos intèrprets per a analitzar de manera crítica les característiques de les seves diferents versions.
- g) Pràctica de la improvisació melòdica amb esquemes harmònics donats, acompanyaments harmònics de melodia donada, esquemes rítmics i progressions harmòniques.

2.3. Educació en valors: continguts transversals

La LOE planteja una educació en valors que ha d'estar present en tot el sistema educatiu, reflectits en el concepte de tema o contingut transversal. Són continguts o temes transversals aquells que han d'estar en tots els nivells i tipus d'ensenyament impartits en l'Estat espanyol. Inclouen, entre d'altres, continguts que afecten a l'educació no discriminatòria, ambiental, per la salut, per la pau, per la tecnologia, per la multiculturalitat, per la defensa del patrimoni i pel desenvolupament personal.

Resulta obvi que el grau d'implicació d'alguns continguts amb l'ensenyament de la música és molt divers i alguns estan clarament segregats de l'educació musical. Altres, però, sí tenen un grau d'implicació alt en el currículum de música i, per tant, formen part d'aquesta programació didàctica i del procés d'ensenyament i aprenentatge.

Els continguts transversals que estan inclosos en aquesta programació són:

- a) Educació per a la salut: aquest contingut està present en la part de la programació que fa referència a l'educació postural, al control de l'ansietat escènica i a la tècnica instrumental en general.
- b) Educació ambiental: aquest contingut està relacionat amb l'educació auditiva i amb el respecte i valoració que en música es fa de les qualitats sonores i, particularment, del silenci. Molt sovint, les persones que per motius professionals hem hagut de desenvolupar una sensibilitat especial relacionada amb l'audició som conscients de la contaminació acústica que ens envolta i, per tant, tenim l'obligació de contribuir a desenvolupar en l'alumnat un sentit responsable de la utilització (a vegades abusiva i indiscriminada) d'elements sonors musicals i no musicals.
- c) Educació per a la pau i la tolerància i educació moral i cívica: té una presència constants en l'aula i comença amb una actitud respectuosa i tolerant cap a les persones de l'entorn de l'alumne/a. L'acatament de les normes de convivència, així com els diversos paràmetres imprescindibles per a realitzar correctament una activitat en grup, contribueixen també a assolir aquest contingut transversal.
- d) Educació per al consum: és evident que entendre la música com a una manifestació artística és solament un dels molt aspectes d'aquest concepte: la música és també un sistema racional, un llenguatge, una forma d'expressió cultural i, inserida en la societat de la qual en formem part, un bé de consum que es compra i es ven i que ens ofereix una àmplia gamma de productes. L'educació musical ha de desenvolupar en l'alumnat un sentit crític, ampli i respectuós amb tot allò que es refereix al consum de música, fomentant l'ús correcte i l'adquisició legal de la propietat intel·lectual i dels bens de consum musical, evitant l'abús de les fotocòpies de partitures, llibres, còpies il·legals de gravacions, plagis i altres irregularitats.

- e) Educació en la no discriminació: la discriminació de gènere ha estat acceptada amb normalitat en l'àmbit dels estudis musicals durant dècades, fomentant molt temps arquetips segons els quals determinades especialitats instrumentals i no instrumentals no eren fàcilment accessibles per a les dones. Es considera que una determinada activitat està sotmesa a discriminació de gènere quan la proporció entre homes i dones és del 25% o menys per al gènere minoritari. També estan dins l'àmbit de l'educació contra la discriminació la formació per la tolerància i el respecte a altres opcions i tradicions musicals, així com el respecte al fet multicultural i multi ètnic de la societat actual. Els documents que dissenyen l'ideari del centre (PEC) i les seves línies pedagògiques tenen en compte aquests punts i procuren l'eliminació de qualsevol tipus de discriminació (apartats 2.1 i 2.3 del PEC del centre) .
- f) Educació per la defensa del patrimoni: en aquest sentit, les programacions i els documents del centre han de reflectir la defensa i conservació del patrimoni cultural i musical propis de cada zona, sigui en l'assignatura d'instrument o en qualsevol del currículum. És així com en els apartats 2.1 (valors) i 2.3 (Llengua vehicular) del PEC es proposa potenciar com a valors fonamentals a l'activitat del centre la formació de persones respectuoses amb qualsevol tipus de cultura o manifestació, la difusió de la cultura musical en general i la menorquina en particular, i es fixa com a llengua vehicular del centre el català, fomentant l'ús de la terminologia pròpia de les diverses matèries dins l'àmbit musical.

3. GRUPS ALS QUALS FA REFERÈNCIA AQUESTA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA.

En aquest curs 2017/18 al nostre centre hi ha solament una agrupació de l'assignatura de conjunt amb 5 alumnes en total: 1 alumne de 1r curs d'EP i 4 alumnes de 2n curs d'EP.

4. METODOLOGIA

La finalitat d'un mètode a l'ensenyament és ordenar els coneixements i els medis emprats per a adquirir-los, doncs l'experiència ha provat que els coneixements ordenats són recordats més fàcilment i, per tant, és més fàcil d'aplicar. El mètode a seguir a l'ensenyament d'un instrument, tant a nivell individual com col·lectiu, ha de tenir en compte les facultats físiques, intel·lectuals i afectives necessàries per a practicar i comprendre la música.

Als conservatoris i per a les especialitats instrumentals, el currículum dels ensenyaments professionals estableix l'obligatorietat de tenir dues assignatures diferenciades amb un temps lectiu setmanal per assignatura. En el cas d'instruments que habitualment formen part d'una orquestra o banda, l'assignatura col·lectiva és "Orquestra" amb 1½ hora lectiva setmanal; en el cas de les especialitats instrumentals de guitarra i piano, l'assignatura col·lectiva és "Conjunt", també amb 1½ hora lectiva setmanal.

Tenint en compte els objectius establerts en aquesta programació didàctica i per tal de complir-los satisfactòriament, es proposaran exercicis per al desenvolupament de les capacitats rítmiques, sonores i interpretatives de cada grup. Per a aconseguir la unitat global i coordinació del grup es treballarà des de la responsabilitat i disposició personal de cada membre.

Es treballaran els següents punts sobre el repertori de les diverses èpoques i estils:

- Anàlisi formal i estilístic.
- Anàlisi tímbric i expressiu.
- Anàlisi harmònic i contrapuntístic.
- Anàlisi melòdic i rítmic.
- Relacions temàtiques i episòdiques.
- Anàlisi de les diferents textures musicals.
- Realitzar audicions de les obres abans i després de ser analitzades, a ser

possible amb diverses versions i enregistraments per tal d'aprofundir en continguts no solament teòrics, sinó també referits a la interpretació i a l'expressió.

L'alternança de les diferents activitats (anàlisi, audicions, interpretació, etc.) és clau per a l'èxit d'unes classes amenes i dinàmiques, així com una distribució del temps òptima i racional.

En aquest sentit, la metodologia de l'assignatura d'instrument i la de conjunt ha de estar planificada tenint en compte unes diferències fonamentals, que són:

- Individual: actuar d'acord amb les particularitats d'edat, fisiològiques, motrius, intel·lectuals i d'adaptació de cada alumne en concret i determinar la progressió individual en relació al seu nivell.
- Col·lectiva: treballar per a que tot l'alumnat s'escolti entre sí, desenvolupar la capacitat de tocar davant els altres, fomentar l'interès i oferir la possibilitat de la interpretació conjunta, afavorint l'adquisició d'un alt grau de responsabilitat amb sí mateix i sobre tot amb el grup i facilitant el treball en equip.

Dins aquest concepte de metodologia, en aquesta programació també hem de definir amb claredat les responsabilitats que professorat i alumnat ha d'adquirir i potenciar.

És responsabilitat del professor en el procés d'ensenyament/aprenentatge:

- a) Establir els objectius principals i imprescindibles a curt, mig i llarg termini.
- b) Seleccionar, seqüenciar i distribuir temporalment els continguts relacionats.
- c) Prendre decisions metodològiques oportunes i preparar el material a utilitzar.
- d) Elaborar la programació d'aula i el pla per a la classe.
- e) Preparar els mitjans per a realitzar l'avaluació del procés educatiu, d'alumnat i tasca docent, així com suggerir oportunes mesures correctores.

- f) Realitzar totes les tasques anteriors de forma coherent amb la programació didàctica de la seva especialitat i amb les directrius generals de la Comissió de Coordinació Pedagògica (CCP):

És responsabilitat de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge:

- a) Realitzar exercicis per al desenvolupament de la tècnica.
- b) Llegir, digitar i interpretar textos musicals del seu nivell.
- c) Analitzar de manera bàsica i escoltar peces del seu repertori interpretats per altres.
- d) Entrenar diverses memòries: auditiva, visual i digital.
- e) Practicar la lectura a vista.
- f) Desenvolupar la creativitat mitjançant la improvisació i la creació.
- g) Practicar la música de conjunt.
- h) Participar en audicions públiques, almenys una per curs en cada assignatura instrumental, tant individual com col·lectiva.

5. AVALUACIÓ

- 5.1. Característiques generals de l'avaluació en els ensenyaments professionals de música.

L'avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat és continua i integradora, encara que diferenciada segons les diverses assignatures del currículum. Ha de ser realitzada pel conjunt del professorat de cada alumne/a coordinats per part del professorat amb la seva tutoria, actuant tot el professorat implicat de manera integrada al llarg del procés d'avaluació i adoptant les decisions resultants de l'esmentat procés.

El professorat ha d'avaluar tant l'aprenentatge de l'alumnat com el processos d'ensenyaments i la seva pròpia pràctica docent. Les sessions d'avaluació s'han de dur a terme almenys una vegada cada trimestre.

5.2. Avaluacions trimestrals

Les dates establertes en reunió de la CCP per a les sessions d'avaluació són les següents:

- 1a sessió: 15 desembre 2017
- 2a sessió: data per concretar
- 3a sessió: data per concretar

5.3. Procediments de qualificació

D'acord amb les directrius fixades per la CCP d'aquest centre, per a qualificar en els EP el professorat tindrà en compte els criteris d'avaluació establerts en l'apartat corresponent d'aquesta programació didàctica.

L'avaluació serà continua al llarg de tot el curs i cada professor/a qualificarà en cada sessió trimestral emprant una escala numèrica d'1 a 10 sense decimals, considerant positives les qualificacions iguals o superiors a 5 i negatives les inferiors a 5.

Les qualificacions trimestrals i final són les que preceptivament han d'efectuar-se en totes les assignatures i per part de tot el professorat, en consonància amb les avaluacions prèviament realitzades. D'aquestes qualificacions han de ser informats pares i mares d'alumnat mitjançant els corresponents documents (butlletins). Aquest barem es basa en la següent equivalència:

- a) **Domina amb molta solvència** els objectius als quals fan referència els criteris d'avaluació i que es qualifiquen de manera excel·lent: **9 o 10**.
- b) **Assoleix correctament** els objectius als quals fan referència els criteris d'avaluació i que es qualifiquen de manera notable: **7 o 8**.
- c) **Assoleix amb dificultat** els objectius als quals fan referència els criteris d'avaluació i que qualifiquen respectivament de manera suficient o bé: **5 o 6**.
- d) **No assoleix** els objectius als quals fan referència els criteris d'avaluació i que es qualifiquen com a suspens: **1 a 4**.

Les qualificacions setmanals i mensuals (fora de les juntes d'avaluació) s'empraran en aplicació del procés d'avaluació continua i quedarà a criteri de cada professor/a el seu registre en la fitxa personal de cada alumne/a.

6. CRITERIS D'AVALUACIÓ

- a) Interpretar obres del repertori propi de l'agrupació corresponent.

Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat d'unificació de criteri interpretatiu entre tots els components del grup i l'equilibri sonor entre les parts.

- b) Actuar com a responsable del grup, dirigint la interpretació col·lectiva mentre realitza la seva pròpia part, si escau.

Amb aquest criteri es pretén verificar que l'alumnat té un coneixement global de la partitura i sap utilitzar els gestos necessaris de la concertació. Així mateix, es pot valorar el seu criteri sobre unificació del so, timbre, vibrat afinació, fraseig, etc.

- c) Llegir a primera vista una obra de petita dificultat en l'agrupació que correspongui.

Amb aquest criteri es pretén comprovar la capacitat de l'alumnat per a desenvolupar-se amb autonomia en la lectura d'un text així com el seu grau de fluïdesa en la lectura i comprensió de l'obra.

- d) Estudiar les obres corresponents al repertori programa.

Amb aquest criteri es pretén avaluar el sentit de responsabilitat com a membre d'un grup, la valoració que té el seu paper dintre del mateix i el respecte per la interpretació musical.

- e) Interpretar en públic obres del repertori per a conjunt.

Aquest criteri pretén comprovar la unificació del fraseig, la precisió rítmica, l'equilibri sonor, la preparació de canvis dinàmics i d'accentuació, així com l'adequació interpretativa al caràcter i l'estil de la música interpretada.

7. MATERIAL I RECURSOS DIDÀCTICS

El material didàctic per a aquesta assignatura serà el següent:

- Guitarras de qualitat adient als diversos nivells d'estudi.
- Alça-peus, metrònoms, faristols, celletes, diapasons i cordes per a substituir les antigues en les guitarres del centre.
- Pissarra, xoc i paper pautat.
- Facsímils i edicions modernes de partitures.
- Equip reproductor d'àudio per a escoltar i, si escau, enregistrar gravacions.
- Col·lecció Cds, DVDs i hemeroteca del centre.
- Biblioteca del centre amb obres de caire musical general i específiques per a guitarra.

14

L'alumne ha de disposar del següent material:

- Instrument de qualitat adient al seu nivell.
- Partitures, mètodes y llibres del repertori proposat pel professorat.
- Material complementari: alça/peu, metrònom, faristol, celleta mecànica, diapasó, cordes de recanvi, llimes d'ungles, etc.

Repertori proposat:

- CELSO MACHADO: "Modinha Brasileira", edicions Henry Lemoine
- VV.AA., "Guitar Ensemble Repertory", Vol 6 i 7, ed. Genday Guitar Co.
- A. KRUISBRINK, "The Chippewyan Naidance", Ed. Les Productions d'Oz
- A. KRUISBRINK, "Ratjetoe", Ed. Les Productions d'Oz
- A. KRUISBRINK, "Table Music", Ed. Les Productions d'Oz
- A. GARRIDO, "Improvisación a la guitarra Grado Medio" (Vol. 1 i 2), Ed. Enclave Creativa.
- Altres composicions originals o adaptacions, editades o no, que ajudin a consolidar objectius i continguts d'aquesta programació didàctica

8. AUDICIÓ D'ALUMNAT

L'activitat que primer i més influeix en una autèntica i duradora afició musical és la pròpia activitat musical, és a dir, la participació activa, per elemental que sigui, en reunions d'alumnat i petits recitals on cada alumne/a toca els seus respectius instruments, tant individualment com col·lectiva. Això influeix en la formació de l'alumnat, en la seva motivació personal, en la seva seguretat a l'hora d'interpretar, en la capacitat de controlar la situació de l'execució davant el públic, en el seu comportament davant els altres i en molts aspectes musicals, psicològics i socials.

Així doncs, la participació de l'alumnat en audicions públiques organitzades per part del departament és obligatòria almenys en una ocasió durant el curs, tant en actuacions individuals com en col·lectives. L'alumnat serà informat per part del professorat amb tutoria de les dates i continguts de les audicions. Aquesta participació obligatòria en almenys una audició per curs i assignatura és imprescindible per a promocionar al curs següent, conjuntament a l'assoliment de la resta d'objectius d'aquesta programació didàctica.